



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. III. Qualis sit, & vnde oriatur hæc operum nostrorum cum præmio
vitæ æternæ condignitas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

Matth. 4.

Luc. 16.

Psal. 118.

Ad Hebr. 11.

Bellar. 26

Ioan. 10.

Vile est spectare solum mercedem temporalem, secus de æterna.

Ioan. 10.

Qui mercenarii reprobantur.

Sperantes vitam æternam Scriptura non vocat mercenarios.

spem æternæ mercedis. Est cõmunis Catholicorum contra nostros hæreticos. Probatur Primò, quia Scriptura sæpè nos ad bona opera excitat promissione æternæ mercedis. Matth. 4. *Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum celorum.* Et c. 6. *Primum querite regnum Dei, &c.* Luc. 16. iubemur facere amicos, vt mortuos recipiant in æterna tabernacula.

Secundò, quia sanctissimi ac in Scriptura laudari viri id fecerunt. Dauid enim de se ait psal. 118. *Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem.* Ad Hebræos 11. Moyses maluit affligi cum populo Dei quàm haberi filius filie Pharaonis, quia aspicebat in remunerationem, hanc scilicet à Deo pro suo opere sperando. Idem docent communiter Patres, vt docet Bellarm. supra c. 8.

Obijciunt hæretici Primò, operari propter mercedem est vile, abiectum & mercenariotum, quos Scriptura Ioannis 10. & Patres passim reprehendunt. Secundò, Deus nobis amandus est amore amicitie, non autem amore concupiscentie: operari autem propter mercedem spectat ad amorem concupiscentie.

Ad primum, Respondeo Primò, vile & abiectum esse operari spe solum mercedis temporalis, quæ omnino indigna est in qua spem nostram ponamus: secus esse de mercede vitæ æternæ, quæ est summum bonum, & dignissima in quam tamquam in vltimum nostrum finem omnes actiones nostras dirigamus. Scriptura autem Ioannis 10. & Patres tantum reprehendunt mercenarios qui priorem mercedem spectant; ideoque aiunt, eos fugere, siue stationem suam deserere occurrente vitæ periculo, ne scilicet vna cum vita etiam speratam mercedem perdant. Secus sit in iis qui sperant vitam æternam, qui vt hanc assequantur libentissimè omnia pericula subeunt, quia sciunt se perdendo vitam temporalem non solum non perdere speratam mercedem (sicut qui sperant mercedem temporalem) sed se eam cumulatiorem in cælo accepturos; & contra se eam perdituros, si pericula fugiendo vitam suam cum peccato seruent.

Respondeo Secundò, posse etiam dici mercenarios, qui ita operantur propter mercedem æternam vt ea non proposita nollent operari: qui sine dubio reprehendendi sunt. Secus est de iis, qui ita mercedem spectant, vt etiam ea non proposita ob Dei amorem operari velent.

Ad secundum, Respondeo Deum nobis vtroque amore esse amandum: nam aliàs Christiana spes damnanda esset; quia per eam amamus Deum amore concupiscentie.

D V B I V M III.

Qualis sit, & unde oriatur hæc operum nostrorum cum premio vitæ æternæ condignitas?

27 Operis meritum ex duplici capite spectatur.

NOta Primò, opus aliquod ex duplici capite posse aliquid mereri. Primò, ratione utilitatis, quam conferri cuius causa fit; sic famulorum aliorumque subditorum opera eo plus

merentur, quo ex se viliora sunt dominis, siue aliàs moraliter bona sint siue non: nam mercenarius etiam opere ex aliqua circumstantia malo in gratiam conducentis facto, meretur mercedem sibi promissam. Secundò, ratione bonitatis moralis, quam in se habent, aut similis alicuius excellentiæ. Sic dicimus virtutem mereri honorem, & in certaminibus quibus præmia proposita sunt, qui optime certavit meretur maximum præmium; et si eius actio aliàs nullam utilitatem adferat.

Ex priore capite homines, quia multis indigent, communiter valorem & meritum operum spectant, atque ita prout crescit cuiusque operis in communitate indigentia, ita etiam crescit eius valor; sicut etiam valor aliarum rerum crescit ex eo, quòd plures iis multum indigeant, & consequenter eas expectant. Vnaquæque enim res eo nobis, ceteris paribus, est vilior, quo ea magis indigemus: nam utilitas eiusmodi rerum maximè in eo consistit, quòd per eas nostris necessitatibus siue indigentie succurramus. Contra Deus cum nullius indigeat, valorem operum solum spectat ex secundo capite; & quidem ex sola bonitate moralis: quare etiam nos de hoc solo valore hic agemus.

Nota Secundò, opus aliquod posse dupliciter dici condignum respectu alicuius premij. Primò, quia eius valor per se & seclusa omni promissione est absolutè tantus, quantus est valor ipsius premij, ita vt minore præmio non possit ei exactè satisfieri. Atque hac ratione condignitas consistit in absoluta commensuratione & æqualitate inter valorem operis & premij. Et talem condignitatem necessariò requirit mera ac rigorosa iustitia commutativa, aut etiam vindictiva, quando iis nihil omnino liberalitatis aut misericordie admiscetur: nam si in illa præmiu excedat valorem operis, miscetur aliquid liberalitatis aut donationis: in hac si pœna sit minor, quàm sit malitia peccati, miscetur aliquid clementie; si sit maior, est iniusta, aut saltem crudelitas.

Quidam autem putant nostra bona opera hac ratione esse condigna vitæ æternæ, adeoque nos eodem modo per ea mereri æternam gloriam, sicut per peccatum mortale meremur æternam pœnam. Et sicut hoc nequit absolutè puniri quantum meretur, minore pœna, quàm sit ea qua de facto punitur; ita secundum eos opus bonum hominis iusti nequit præmiari quantum absolutè in rigore meretur, nisi eo præmio quod de facto à Deo accipit, scilicet vitæ æternæ.

Secundò, hæc condignitas solum consistit in quadam proportione, quam opus in his circumstantiis habet respectu præmij; qua ratione opus aliquod dicitur verè & absolutè dignum aliquo præmio, quod rigorosè loquendo ipsius valorem longè excedit. Patet hoc in præmiis in aliqua concertatione propositis, quæ sæpè excedunt valorem operis requisiti; & tamen qui in eiusmodi certamine alios superavit, dicitur dignus primo præmio, illudque condignè meruisse.

Nota Tertio, inter has condignitates esse diffe-

28 Ex alio capite homines, ex alio Deus merita operum spectant.

29 Opus dupliciter potest dici condignum præmio.

30

differentiam, quod prior numquam ratione alicuius circumstantiæ varietur, ita ut opus fiat dignum maiore præmio, nisi simul etiam varietur valor operis. v.c. labor diurnus mercenarij qui meretur 10. asses, ex nulla circumstantia fit dignus maiore mercede, nisi ipsius valor in se augeatur: qua ratione dicitur eius valor verè augeri, quoties eiusmodi operæ siue laboris est vniùs maior indigentia, & paucitas operariorum. Item peccatum quod meretur pœnam ut sex, nequit ratione circumstantiarum mereri maiorem pœnam, nisi eius malitia in se augeatur. Dicitur autem malitia peccati ita augeri in ordine ad punitionem humanam, quando talis actio est communiter nata magis nocere communitati. Hinc leges humanæ communiter magis puniunt peccata quæ reipublicæ magis nocent, et si sæpè moraliter sint minus mala, quàm alia quæ minus puniuntur. Secus tamen hæc se habent respectu Dei & punitionis æternæ, qua peccatum moraliter peius semper grauius puniuntur.

Aliter Deus, aliter homo spectat gratiam peccati in ordine ad punitionem.

31 Dignitas operis respectu præmij potest variari in maiori valore operis.

Athenienses nuntiabant publico sumptu bene de Republica meritis.

32

Bellarmin.

D. Thom.

Nostra beatitudo est præmium infinitum. Ad Rom. 8. 2. Cor. 4.

Secus est in secunda condignitate: nam si in aliqua concertatione duo principes iisdem operibus præmia proponant, vnus longè maiora quàm alius: & duo æquali planè opere ac industria alios superent, vnus in vno certamine, & alter in altero; eorum opera erunt in se eiusdem valoris, & tamen vnus opus merebitur præmium longè maius, quàm opus alterius, solum quia in huius certamine maius præmium fuit propositum. Item olim apud Athenienses bene de Republica meriti, tota vita nutriebantur publico sumptu in Prytanæo. Fuerint ergo duo, vnus decrepitis senex breui moriturus, & alter iuuenis diu victurus, qui æquali facto hoc præmium meriti acceperint: vterque acceperit suo facto condignum præmium, iuuenis tamen longè maius acceperit; nam senex fortè ibi vno anno nutritus fuerit, iuuenis verò quinquaginta in quibus exemplis vnus principis maior in proponendis præmijs liberalitas, & iuuenis maior viuacitas iunt causa, cur aliqui æquali cum alijs facto, fiant digni maiore præmio, cum tamen supradicta non efficiant eorum opera meliora aut maioris in se valoris.

CONCLUSIO. Opera nostra non sunt condigna vitæ æternæ priore modo ex dictis not. 3. sed solum secundo modo. Ita Bellarm. lib. 5. de Iustificacione c. 14. & videtur aperta sententia D. Thomæ 1. 2. q. 114. a. 3. vbi expressè docet, nostra opera secundum se & secluse Dei ordinatione, non habere sufficientem condignitatem cum vita æternæ; sed solum quamdam proportionem.

Prior pars probatur, quia dignitas nostri operis quantumvis boni, est absolutè finita; præmium verò est ipse Deus, qui est bonum absolutè infinitum. Nec refert quod Beati eum solum per visionem finitè intentam, & hac ratione finitè possideant; quia cum in visio qua æterna fit etiam infinita, Beati hac ratione cum verè infinitè possident, & consequenter hac ratione potest dici præmium verè infinitum. Hinc S. Paulus ad Romanos 8. docet passiones nostras non esse condignas ad futuram gloriam. & 2. ad Cor.

inth. 4. esse leue & momentaneum quod supra modum in sublimitate æternæ gloria pondus operatur in nobis. & Deus Genes. 15. ait Abraham: Ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. ostendens se per seipsum, quatenus est infinitum quoddam bonum, fore præmium Beatorum, longè excedens valorem ipsorum operum.

Genes. 15.

Respondent aliqui, ista solum dici, quia opus nostrum secundum se, & quatenus procedit à libero arbitrio, non est condignum tanto præmio; secus tamen esse si spectetur prout procedit à gratia & sit à filio, & sic volunt esse omnino æquale præmio. Sed hoc non satisficit, cum enim sic opus esset absolutè par ipsi præmio, non posset absolutè dici non esse condignum, aut mercedem esse magnam nimis, siue excessiuè magnam. Adde, Scripturam loqui de operibus filiorum & ex gratia factis, idque sub eatione qua talia sunt. ut patet ad Roman. 8. vbi Apostolus immediatè antè docuerat, nobis tamquam filiis gloriam æternam pro nostris laboribus in hereditatem ac mercedem promissam ac dandam esse; & tamen subdit, nostras passiones non esse condignas præmio, quod iis reddetur.

Ad Rom. 8.

Consonant his apertè sancti Patres. Athanasius in vita S. Antonij, Nec vniuerso, ait, orbi renuntiantes dignum aliquid habitaculis caelestibus compensare possumus. & August. in psalm. 93. aliquantulum ante finem, explicans versum 20. Numquid adheret tibi, &c. Quanto, inquit, labore digna est requies, qua non habet finem? si verum vis comparare, & verum iudicare, æterna requies æterno labore rectè emittitur. Verum hoc est, sed noli timere, misericors est Deus. & paulùm infra: Quia sempiterna requies est, aqua pretium: æterno certe labore digna est æterna quis comparari. Vbi hoc fusè explicat, ac subdit immentam esse Dei misericordiam, siue liberalitatem, qui tantum præmium tantillo labori promittat. Item S. Basilij in psalm. 114. cum docuisset certantibus dari requiem, subdit: Non secundum debitum operum reddita, sed secundum gratiam munifici Dei. Item S. Bernardus serm. 1. de Annunciatione, Quid sunt, ait, merita omnia ad tantam gloriam? Quæ ita absolutè malè dicerentur, si opera nostra prout fiunt à filio, essent verè à parte rei tanti valoris, quati est ipsum præmium: licet et si passio Christi secundum se spectata, & abstrahendo à persona patientis, non sit condignè satisfactoria pro omnium peccatis; tamen quia est ita satisfactoria quatenus à tali persona suscipitur, malè omnino negatur esse talis. Clarissimè autem nostram sententiam docet S. Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 10. vbi docet, gloriam caelestem dici gratiam, non solum quia donis suis Deus dona sua reddit (id est, non solum quia opera quibus eam meremur, fiunt ex gratia, & ita sunt donis Dei) sed etiam, quia tantum ibi gratia diuina retributionis exuberat, ut incomparabiliter atque ineffabiliter omne meritum quantumcumque bonæ & ex Deo datæ humana voluntatis atque operationis excedat. vbi dictas aliorum euasiones apertè excludit.

33 Athanas.

August.

S. Basilij.

Bernard.

S. Fulgentius.

Secunda pars probatur Primò, quia gloria æterna proponitur nobis præmium sicut brauium currentibus in stadio (vt dicitur 1. ad Cor. 1. Cor. 9. 2. v.

34

2. v.

Philipp. 3.

v. 24. & ad Philip. 3. v. 14.) Atqui hoc ipso quo aliqui constituuntur ut in stadio currant, eorum victoria fit proportionata & digna proposito premio, quantumvis aliis operis dignitate superante: ergo etiam similiter nostra victoria fit proportionata & digna vita aeterna. Secundò, quia opera quibus meremur caelum, cum fiant ex gratia, sunt supernaturalis ordinis, adeoque hac ratione proportionata premio supernaturali. Tertio, quia fiunt à filiis, quibus legitime certantibus non decet proponi aliud praemium, quam hereditatem; & quia filius non eijcitur è domo paterna, sed in ea manet quamdiu vivit, idque status filij omnino exigit: adeò ut hereditas ex natura sua non competat ei solum pro certo tempore, sed pro tota vita. hinc hoc ipso quo anima, quae immortalis est, & naturaliter aeternum vivit, meretur sibi hereditatem; etiam meretur ut eam aeternum possideat: atque ita opera quae ratione status ipsius animae, siue ratione filiationis merentur hereditatem, ratione conditionis & immortalitatis ipsius animae merentur ut haec eam aeternum possideat. Item quia anima natura sua est forma corporis, ne perpetuò sit extra statum naturalem; opera eius etiam merentur ut corpus ei reunitum immortalitatem accipiat.

Vnde habent nostra opera quod sint proportionata aeterno premio.

35

Trident.

Qua ratione nostra merita accipiant dignitatem ex meritis Christi.

Quartò, quatenus fiunt à viro Christi membro, eaque ratione ex ipsius meritis aliquam dignitatem & vim merendi participant, ut docet Trident. sess. 6. c. 16. & can. 32. ac sess. 14. c. 8. ubi docet, nostra opera habere vim satisfaciendi ex meritis Christi. Quod non solum (ut aliqui putant) verum est, quia Christus meruit nobis gratias praevinentes, quibus facimus opera meritoria; sed etiam quia meruit ut nobis verè poenitentibus infunderetur gratia habitualis, qua in filios Dei adoptemur, & ut nostra opera tantam vim merendi ac satisfaciendi haberent, ut aperte in sinuat Trident. supra, ubi non agit de gratia quae nobis necessaria est ut faciamus bona opera (de hac enim sufficienter egerat in superioribus capitibus sess. 6.) sed de ea, qua nostra opera redduntur formaliter digna tanto premio, & pro poenis Purgatorii satisfactoria. Et aliàs valde improprie diceret nostra opera à Christi meritis accipere vim satisfaciendi aut merendi, cum secundum illos solum accipiamus per Christi merita vim, qua possimus illa facere. quod longè diversum est. qui enim operario aegrotò dat sanitatem, dat ei vim qua possit facere opera denarii diurni meritoria; tamen non dat ipsius operi vim illum merendi. Vnde etiam dicto cap. 8. dicitur nostra opera à Christo Deo Patri offerri, & ab hoc per illum acceptari; quod nequit intelligi praecise ratione gratiae praevinentis, quam Christus nobis meruit, sed eò quod ipse à nostris operibus meruerit tantam vim merendi, ideoque à Patre ad tantum praemium acceptentur.

36

Condignitas nostrorum operum cum vita aeterna praecipue nascitur ex statu filiationis.

Ex quibus patet Primò, opera nostra bona suam condignitatem siue proportionem cum premio aeterno praecipue accipere ex statu & conditione operantis; quatenus nimirum fiunt à filio Dei & membro Christi, cui omnino decet à patre pro premio laborum hereditatem

proponi. quam semel adeptum ex natura hereditatis & filiationis, decet in aeternum retinere.

Patet Secundò, hanc condignitatem iuvare & augeri ex Dei ordinatione & promissione nobis quasi in stadio certantibus tale praemium proponentis. patet ex not. 3.

Patet Tertio, peccatum mortale longè aliter de condigno mereri poenam aeternam, quam opus bonum hominis iusti mereatur vitam aeternam. nam peccati malitia est omnino aequalis poenae aeternae, ita ut nequeat poena finita temporalis condigne puniri. quod verum esset, etsi animae natura sua non viverent in aeternum. hoc enim casu deberent ob peccatum mortale, aut puniri poena infinite intensa, si esset possibilis, aut supra naturam aeternum vitae conservari, ut condigne puniri possent; sicut ob hanc causam post diem iudicii corpora supernaturaliter aeternum conservabuntur. de quo plura dixi tom. 2. de Sacram. disp. 10. dub. 2. Secus est, ut iusta ostendi, de opere bono, quod, si Deus aliter statuisset, posset minore longè beatitudine, v. c. quae non consisteret in clara omnino visione Dei & amore ei respondente, de condigno praemiari, aut etiam beatitudine quae certo tantum tempore duraret, ut si Deus statuisset animas solum certo tempore conservare in esse, & praesertim si haec natura sua essent mortales. Harum ratio à priori est diversitas virtutisque meriti, scilicet poenae & praemij: nam malitia peccati ac meritum poenae crescunt pro magnitudine siue dignitate personae offensae; cum contra meritum praemij ac valor boni operis in ordine ad praemium, si in rigore procedatur, potius decrescat ex magnitudine personae, à qua meremur. ut ostendi tom. 2. de Sacram. disp. 2. dub. 3. n. 21. & disp. 10. dub. 2. ubi haec sensus probavi. Et hac ratione verissimum est Deum nostra bona opera praemiare supra condignum.

Et augetur ex promissione Dei.

37

Peccatum aliter meretur poenam, quam opus bonum gloriam aeternam.

Patet Quartò, hanc propositionem: Sicut opus malum ex natura sua est mortis aeternae meritorium; sic bonum opus ex natura sua est vitae aeternae meritorium. & quaedam aliàs similes merito à duobus Pontificibus damnatas esse; cum satis aperte Scripturis & Patribus ac aperta rationi repugnet: praesertim cum eorum Auctor vellet bona opera esse meritoria vitae aeternae, etsi fierent ab eo, qui nec filius Dei, nec membrum Christi esset. quod aperte repugnat Trident. sess. 6. c. 16. & can. 32. & Apostolo ad Rom. 8. ut patet ex dictis.

38

Trident. ad Rom. 8.

D V B I V M I V.

Qua aliae conditiones requirantur, ut aliud quod opus sit de condigno meritorium vitae aeternae.

VARIÀ à Doctoribus eiusmodi conditiones assignantur, inter quas quaedam ab omnibus admittuntur, aliæ verò ab alijs reiciuntur. Primò igitur hic omnes recensendo, quae communiter à varijs solent requiri, deinde ostendam de quibus inter eos dubitetur, & quid dicendum sit quantum poterò explicabo. Ex quo patet

39